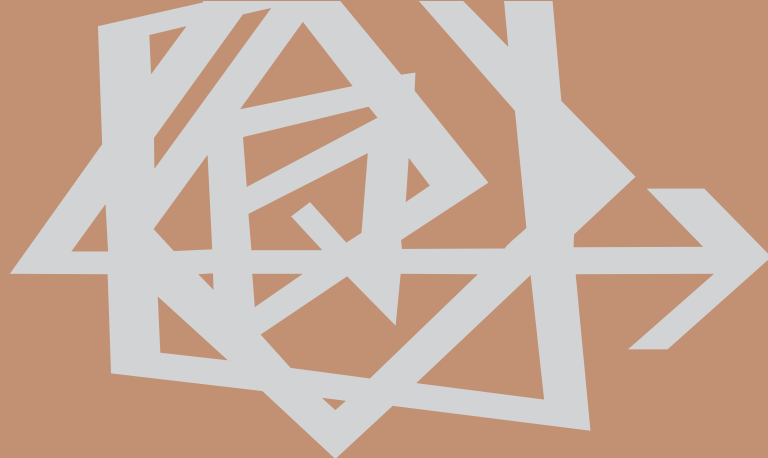

FOTO KLUB CERKNO

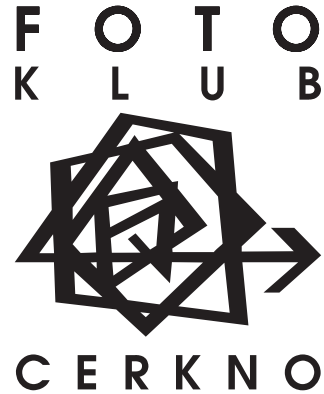

PUSTNA MASKA

2006 6. FOTOGRAFSKI BIENALE
(2. MEDNARODNI)

PUSTNA MASKA

2006

6. FOTOGRAFSKI BIENALE
(2. MEDNARODNI)

Cerkno, 24. 02. 2006

TEMA NATEČAJA

Pustna maska, ne glede na to, kje je bila posneta.

POGOJI SODELOVANJA

Na natečaju so lahko sodelovali vsi državljani Slovenije, EU in držav bivše Jugoslavije ter Slovenci po svetu. Natečaj obsega dve kategoriji in sicer diapozitive ter barvno in črno-belo fotografijo. Vsak avtor je lahko poslal po pet del iz vsake kategorije.

KOLENDAR RAZSTAVE

Sprejem fotografij in diapozitivov: do 14. januarja 2006.

Ocenjevanje: 21. januarja 2006.

Obvestilo o rezultatih ocenjevanja: do 10. februarja 2006.

Otvoritev razstave, projekcija diapozitivov in podelitev nagrad: 24. februarja 2006 v prostorih Cerkljanskega muzeja.

Vračanje fotografij in diapozitivov: do 31. marca 2006.

NAGRADE

V vsaki kategoriji so podeljene nagrade po pravilniku FZS. Podeljena je tudi posebna nagrada za najboljši posnetek cerkljanskih laufarjev, ki ostane v stalni zbirki Cerkljanskega muzeja.

ŽIRIJA

Oskar Karel Dolenc, MF FZS, AFIAP

Vasja Doberlet, KMF FZS, AFIAP

Profesor dr. Janez Bogataj, ETNOLOG

ORGANIZACIJSKI ODBOR RAZSTAVE

Marko Čadež

Boris Drešček

Vlasta Hvala

Drago Kuralt

Jože Makuc

Marko Makuc

Anita Vidic Grah

RAZSTAVA JE POD POKROVITELJSTVOM FZS

pod zaporedno številko 2/06 in je po pravilniku FZS 4. stopnje za diapozitive ter 2. stopnje za barvno in črno-belo fotografijo.

NAŠEMLJENCI NISO V IZLOŽBAH, AMPAK ŽIVJO

Rezultati natečaja so pokazali, da tematika pustnih mask, našemljencev in šemljenja še zdaleč ni izčrpana. Še več: poslane fotografije in diapozitivi so bili pravo presenečenje. Seveda ne po njihovih tehničnih kakovostih, ampak predvsem po razmeroma ozkem geografskem izboru motivov in s tem pustnih likov na eni ter načinu fotografiranja na drugi strani. Prispela dela potrjujejo splošno dejstvo, da kaj več od Ptuja, Ptujskega polja (Markovci, Zabovci, Lancova vas) in Cerknega sploh ne poznamo. Ali pa smo postali tako "turistični", da hodimo v te kraje podobno kot v Benetke, kjer se nam nastavljajo maskiranci pred objektivne. Benetke so namreč naslednji najbolj obiskan motivni pustni "Disneyland" slovenskih fotografov. In veliko posnetkov (iz Slovenije in iz Benetk) je tako ne-fotografskih, brez dinamike, življenja, gibanja ..., kot bi vse te šemske like statično postavili v atelje, podobno, kot so na prehodu iz 19. v 20. stoletje fotografirali eksotične neevropske domorodce in značilne pripadnike posameznih rasnih skupin.

Neizčrpnost šemske tematike zato vidim najprej v zajemanju dinamičnega pustnega dogajanja na celotnem slovenskem kulturnem prostoru, s številnimi, predvsem zelo različnimi skupinami, med katerimi so posamezni primeri stalno spreminjajoče se kontinuitete pustne dediščine in tudi številne inovacije, z aktualiziranjem sočasnega družbenega dogajanja in razmer na krajevni, pokrajinski, regionalni, državni ali svetovni ravni. Fotografija je predvsem zapisovanje časov, trenutkov, dogajanj, človekovih vsakdanjikov in praznikov. Pri tem seveda lahko dosegamo, celo zavestno poskušamo doseči tudi določen likovni izraz, umetnostno stvaritev. Ta pa ne more in ne bi smela biti podvržena izključno le vsej paleti sodobne fotografske tehnike, ki nam to brez težav omogoča, ampak bi morala graditi na preišljenih likovnih iskanjih, zakonitostih in pravilih (kompozicijskih, barvnih, slogovnih, psiholoških in drugih). Brezmejno fotografiranje bolj ali manj "nastavljenih" šem v Benetkah (in v zgoraj omenjenih slovenskih krajih), je tako postalo že pravi dolgčas ali kot bi rekli: že neštetokrat videno! Sem pa tja še kakšna meglica ob kanalu, pa poskus pogleda fotografa z ustreznim objektivom za masko, torej največ do oči maskiranca, tudi poskusi barvnih preigravanj med maskami, beneško arhitekturo, morjem in nebom – to je praktično vse, kar že leta spoznavamo na domačih in tujih razstavah, v monografijah in revijah.

Slovensko pustno dogajanje je izjemno pestro, tako v mestih kot tudi po vaseh in trgih. Pri tem je seveda premalo, če se le "turistično" postavimo ob dogajanje in poskušamo nekaj "ujeti". Z maskiranci je treba doživljati pustno veseljačenje, hoditi z njimi po ulicah in med vasmí, dojeti globlje razsežnosti rituala, ki tudi v sodobnem betonskem in atomskem svetu dobiva povsem nove razsežnosti magije našega časa. Pri tem nam ni treba biti v skrbeh, da nas bodo našemljenci izločili iz njihovih družb. Saj smo z našimi fotoaparati in drugo opremo tudi sami svojevrstne maske na začetku 21. stoletja!

Prof. dr. Janez Bogataj, etnolog

NAGRADE

1. nagrada

Marko Čadež *Ta stara*

2. nagrada

Ernö Sebastian *M 4*

3. nagrada

Jure Kravanja *Spominčica*

DIPLOME

Marko Bura *Karneval Benetke 2005-2*
 Boris Drešček *Dogovor laufarjev*
 Oton Naglost *Pod svetilko*

SPREJETE FOTOGRAFIJE

FD Veno Pilon Ajdovščina

Valter Kranjc *Ptič*

FK Cerkno

Marko Čadež *Vidim vas*
 Boris Drešček *Ta terjast*

FK Celje

Jure Kravanja *Zali gospodič, Aja, aja, mali kurent*

FD Jesenice

Elica Tavčar *Glasbilo, Zakrit pogled*

FS Ime, Kranj

Marko Bura *Karneval Benetke 2005-1*

FK Janez Puhar, Kranj

Ciril Jazbec *Skrivnostne oči, Lepotica in zver*
 Niko Sladič *Baba, Velikana*

FK Ljubljana

Ernö Sebastian *M 1, M 2, M 3*

FK Maribor

Zora Plešnar *Hi hu*

FK Nova Gorica

Bogdan Kralj *Maska 3, Belo-modro, Perjanica*
 Vasja Leban *Livek 1, Livek 3, Livek 5*
 David Šulin *Kraljevski ples*

FS DSVLO Nova Gorica

Robert Grmek *Gospa in gospod, Ta star*

KD dr. Ivan Tavčar

Poljane nad Škofjo Loko

Izidor Jesenko *V gibanju, Ta divji*
 Jerneja Jesenko *Ta star in ta stara*

FK Žarek, Sežana

Ana Čeh *Brin*
 Boris Godnič *Reflex 10, Kanal 2005*
 Marija Maruša Maraž *Laufarija 2005/1*

Samostojni avtorji

Primož Hieng *Kurenti 01, Kurenti 02*
 Dušan Jež *Ta mladina*
 Rudi Mraz *Moj fašenk*
 Bojan Okorn *Izbira obrazov*
 Darjo Tavčar *Ta terjast 1, Ta terjast 2*
 Dunja Wedam *Beneška lepotica, Mladi gospodič*

NAJBOLJŠI POSNETEK CERKLJANSKIH LAUFARJEV

Drago Kuralt *Ta terjasta*

DRAGO KURALT, *Ta terjasta*
Posebna nagrada za najboljši
posnetek cerkljanskih laufarjev

MARKO ČADEŽ, *Ta stara*
1. nagrada

ERNÖ SEBASTIAN, M 4
2. nagrada

JURE KRAVANJA, *Spominčica*
3. nagrada

BORIS DREŠČEK, *Dogovor laufarjev*
Diploma

LOVRENC GAŠPARIN, *Dvojna*
1. nagrada – nagrada za kolekcijo

MARKO ČADEŽ, *Drežniški pustovi*
2. nagrada

DAJANA ČOK, *Maska 1*
3. nagrada

NAGRADE

1. nagrada –

nagrada za kolekcijo

Lovrenc Gašparin

Žalost, Pink, Dvojna, Na mostu

2. nagrada

Marko Čadež

Drežniški pustovi

3. nagrada

Dajana Čok

Maska I

SPREJETI DIAPOZITIVI

FD Veno Pilon Ajdovščina

Valter Kranjc

Čarovnica

Oton Naglost

Oko, Maska I, Maska III

FK Cerklno

Marko Čadež

Klovn

FD Jesenice

Elica Tavčar

Kurentov ples

FK Nova Gorica

Lovrenc Gašparin

Beli mož

Vasja Leban

Benetke 3

FS DSVLO Nova Gorica

Robert Grmek

Ta žaklast

KD dr. Ivan Tavčar

Poljane nad Škofjo Loko

Izidor Jesenko

Ta divji, pa ta pjana, Ta terjast in pa ta krastov

Jerneja Jesenko

Ta terjast 1, V žaklovini 1, Ta terjast 2

FK Žarek, Sežana

Ana Čeh

Koranti, Veseljak, Žalostni klovn

Dajana Čok

Maska

Boris Godnič

Ta jezni

Marija Maruša Maraž

Druščina, Začudenje – preplah, Hudobec

O CERKLJANSKIH LAUFARIJH

Cerkljanska laufarija je danes del ohranjene in predvsem natančno dokumentirane pustne dediščine, ki jo uspešno interpretirajo člani Društva "Laufarija".

Z zbiranjem raznovrstnega fotografskega in dokumentarnega gradiva ter ustnih pričevanj je tudi Cerkljanski muzej pripomogel k ohranjanju te pustne dediščine.

Prva občasna razstava o laufariji je bila v muzeju postavljena že leta 1982. Od leta 1991 do začetka prenove muzejske stavbe leta 1998 pa so bila stalno na ogled originalna naličja – *larfe*, ki jih je muzej odkupil v letih 1988 – 1991. Na našo pobudo so bile *larfe* leta 1991 razglašene za spomenik premične kulturne dediščine.

Ob petdesetletnici obnovitve te pustne šege smo v Cerkljanskem muzeju pripravili novo stalno razstavo **PUST JE KRIV!** – **Pripoved o cerkljanskih laufarijih**. Zakaj takšen naslov? Izvorne vsebine se v laufariji sicer izgublajo, še vedno pa je pust tisti, ki mu naptijo krivdo za vse kar se je slabega ali napačnega zgodilo. Zaradi njegovih grehov in zato, da se bo zima končala, ga obsodijo na smrt.

Na osnovi zbranega gradiva smo pripravili rekonstrukcije oblačil in rekvizitov za vseh 25 likov, kolikor jih danes šteje laufarska družina. S fotografijami in zapisi smo predstavili tudi zgodovino in sam obred. Osrednjo vlogo smo torej namenili laufarjem, ki jih v nadaljevanju tudi podrobneje predstavljamo.

PUST

Pust je glavni lik v laufarski družini. Simbolizira zimo in po verovanju naših pradavnih prednikov ga je treba usmrtiti, ker se bo le tako zima končala in bo lahko nastopila pomlad. Pust je kriv tudi za vse, kar se je v preteklem letu v Cerknem in okolici zgodilo napačnega, neumnega in slabega. Njegova obleka je narejena iz svežega mahu, ki ga morajo nanjo našiti vsako leto znova. Tehta od 60 do 80 kg.

TA TERJAST (*Ta tierjest*)

Ta terjast je ena glavnih in najbolj impozantnih mask v laufarski družini. Predstavljal naj bi duhå umrlih prednikov. Njegova obleka je narejena iz terja – ostankov pri tkanju platna – in od tod tudi njegovo ime. V družini so trije ta terjasti, ki imajo vlogo policistov ali redarjev. Z leskovo palico v roki tekajo okrog, strašijo otroke in druge nadležne obiskovalce

ter skrbijo za red med laufarji in gledalci. Predvsem pa skrbijo za pusta, da ne pobegne, oziroma da ga poiščejo in privedejo nazaj pred sodnika.

TA STAR IN TA STARA (*Ta står m pa ta ståra*)

Ta star in ta stara iz skupine arhaičnih mask sta par in v sprevodu vedno hodita skupaj. Ta star je gospodar laufarske družine. Oblečen je v staro cerkljansko pražnjo kmečko nošo. Je edini laufar, ki lahko govori. Ko na pustni torek dopoldne odkoplje bot, s katerim bo pokončal pusta, se nič več ne zmeni za ta staro, ampak pazi le še nanj. Ta stara predstavlja osamljeno, zaskrbljeno in umirjeno starko. V rokah nosi brezovo metlo, z njo pometa na čelu spreveda, da bi odmetla zimo.

LÁMANT

O izvoru besede lámant danes ne vemo ničesar. Edini nosi *larfo*, ki ni izrezljana iz lesa, temveč je izdelana iz kozličje kože. Njegovo naličje in oprava spominjata na peklenščka. Nosi lesene vile, s katerimi strašijo otroke in občinstvo ter pazi na pusta. Opasan je z vrvjo, s katero laufarji na pustno nedeljo zvežejo pusta, da jim do torka ne pobegne.

TA BRŠLJANOV IN MARJETICA (*Ta mršljanost m pa marjètica*)

Ta bršljanov je dobil ime po bršljanu, iz katerega je izdelana njegova obleka. Vsako leto jo izdelajo znova in zanjo porabijo od 8 do 10 tisoč bršljanovih listov. Spremlja ga marjetica. Njena obleka je vsa posuta s cvetovi marjetic. Oba predstavljata pomlad.

TA LIČNAT (*Ta ličnatn*)

Ta ličnat predstavlja pastirja iz okoliških planin, zato je ognjen v pastirski plašč iz lipovega ličja (ličje – plast debla, ki je tik pod lubjem) in obut v lesene cokle, v rokah pa nosi pastirsko palico.

TA LOPARJEV (*Ta lopárjev*)

Ta loparjev nastopa kot predstavnik cerkljanskih obrtnikov – pekov. Oblečen je v belo pekovsko obleko, v rokah pa nosi lopar za polaganje kruha v peč, na katerem je napis SMRT PUSTU ter vsakokratni datum pusta.

TA KOŽUHOV (*Ta kažuhav*)

Ta kožuhov predstavlja pastirja oziroma kmeta iz cerkljanske okolice. Na hrbtu nosi koš in v njem burovž – velik kravji zvonec, s katerim v sprevedu neprestano pozvanja in povzroča hrup. Ob koledovanju v košu zbira darove.

TA KRASTOV ALI TA SMRKAV (*Ta hrástav al pa ta smrzkav*)

Ta krastov ali ta smrkav predstavlja razne bolezenske nadloge. Obraz ima prekrit z izpuščaji, krastami. V sprevedu hodi spredaj in igra na harmoniko. Smrkav nos si briše kar z roko, ki jo najraje obriše v kate-rega od gledalcev.

TA SLAMNAT (*Ta slámnatn*)

Ta slamnat ima obleko narejeno iz slame in posnema podobo nekdanjih slamnatih streh cerkljanskih domačij. Sodi v skupino likov, ki posebljajo družbene ali poklicne skupine prebivalstva. Predstavlja krovca slamnatih streh.

TA KOŠEVA (*Ta kàševa*)

Ta koševa je lik, ki se pojavlja tudi v drugih pustnih skupinah. Masko nosi ena oseba, predstavlja pa dve figuri, in sicer babo, ki v košu nosi pijanega moža. Naličje babe ni izvotljeno, ampak jo človek, ki je oblečen v to masko, nosi v rokah.

TA PIJAN IN TA PIJANA (*Ta pján m pa ta pjána*)

Ta pijan in ta pijana hodita skupaj. S svojim obnašanjem vzbujata pri gledalcih smeh, saj se pogosto izživljata drug nad drugim. Neprestano se "prerekata", on pije, se valja po tleh in se skriva pred svojo prav tako pijano ženo, ona pa ga tepe z valjarjem za testo. Predstavljata pogosto človeško slabost – alkoholizem.

TA SMREKOV (*Ta smríkav*)

Ta smrekov je pustov brat. Njegova obleka je pošita s svežimi smrekovimi vejicami, zato jo morajo prav tako kot pustovo izdelati vsako leto znova. V sprevedu hodi tik za pustom. Po pustovi smrti prevzame njegovo smrečico.

GOSPOD IN GOSPA (*Gaspút m pa gaspá*)

Gospod in gospa sta oblečena v lepi meščanski noši, ona nosi sončnik, on pa sprehajalno palico. Sta zadržana in tudi v sprevedu stopata bolj zadaj. Predstavljata cerkljanski meščanski sloj prebivalstva.

TA PERJEV ALI TA KURJEV (*Ta píerjev al pa ta kúrjev*)

Maska je posnetek domačina, po domače Kurnškega Janeza, ki je bil neke vrste vaški posebnež. Vsa njegova obleka in pokrivalo sta oblepljena s kurjim perjem.

TA ŽAKLJEV (*Ta žáklev*)

Ta žakljev je kmet, oblečen v obleko iz vrečevine (žakljevine) in spominja na polne vreče krompirja. Kaže zadovoljen obraz, saj je kleti napolnil s poljskimi pridelki in ga zima prav nič ne skrbi.

TA DIVJI (*Ta dèvi*)

Ta divji je novejša maska. Njegovo naličje ima grozljiv in istočasno prestrašen izraz. Strah ga je vsega, kar ga obdaja. Še posebej se boji ljudi, zato vedno hodi na koncu spreveda. Na glavi ima razkuštrane dolge lase, oblečen pa je v živalske kože, saj naj bi prišel iz gozda in se pridružil laufarjem.

TA ŽLÈHT

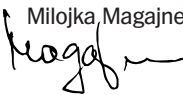
Tudi ta žleht spada med novejše maske. Predstavlja hudobneža. Na hrbtu nosi nahrbtnik, na katerem so navešeni svinjski parklji, ušesa ali rep. Šepa. Opira se na palico, s katero podi otroke in jim nagaja. Igra tudi na lajno.

OŠTIR (*Vaštír*)

Oštir je zadnji, ki se je doslej pridružil laufarjem, in sicer leta 1997. Predstavlja gostilničarja, donosen in predvsem nekdanj pogost poklic tako v Cerknem kot v okoliških vaseh. V rokah nosi bokal vina, ki ga radodarno ponuja naokrog.

za Cerkljanski muzej

Milojka Magajne in Ivana Leskovec

klub	diapozitivi				barvna in črno-bela fotografija			
	poslano		sprejeto		poslano		sprejeto	
	avtorji	dela	avtorji	dela	avtorji	dela	avtorji	dela
1. FD Veno Pilon Ajdovščina	2	10	2	4	2	7	2	2
2. FK Cerklje	2	10	1	2	4	20	3	5
3. FK Celje	0	0	0	0	1	5	1	3
4. Likovno društvo LIK, Izola	0	0	0	0	2	4	0	0
5. FD Jesenice	1	5	1	1	1	3	1	2
6. FS Ime Kranj	0	0	0	0	1	5	1	2
7. FK Janez Puhar, Kranj	0	0	0	0	2	9	2	4
8. FK Ljubljana	2	10	0	0	1	5	1	4
9. FK Maribor	0	0	0	0	1	5	1	1
10. FK Nova Gorica	4	20	2	6	4	20	3	7
11. FS DSVLO Nova Gorica	1	5	1	1	1	5	1	2
12. KD dr. Ivan Tavčar Poljane nad Škofjo Loko	4	20	2	5	4	20	2	3
13. FK Žarek Sežana	4	20	4	9	3	13	3	4
14. Foto Trst 80, Italija	0	0	0	0	1	5	0	0
15. Samostojni avtorji	0	0	0	0	7	30	6	9
SKUPAJ	20	100	13	28	35	156	27	48

POMAGALA STA NAM:

OBČINA CERKNO

Cerkljanski muzej

KATALOG

Izdal: Foto klub Cerkno
Bevkova ulica 9
5282 Cerkno

Za klub: Marko Čadež

Oblikovanje: Anita Vidic Grah

Priprava: Gaya Cerkno

Tisk: Lotos Postojna

Naklada: 300 izvodov

